

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์: กิจกรรมโครงการพิเศษเพื่อการพึ่งตนเองของโรงเรียนศูนย์ปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ชื่อผู้เขียน: นายไพรวลัย พุทธารัตน์

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต: สาขาวิชาประถมศึกษา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์:

อาจารย์ ดร. วิรัตน์	ไวยกุล	ประธานกรรมการ
อาจารย์ไพฑูย์	อุบั้น โน	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประสิทธิ์	มัลล้าพอง	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกิจกรรมโครงการพิเศษเพื่อพึ่งตนเอง และปัจจัยที่ส่งผลต่อการพึ่งตนเองของนักเรียนศูนย์ปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประชากรในการศึกษาประกอบด้วย คณะครูในโรงเรียน จำนวน 16 คน นักเรียนจำนวน 258 คน นักการภารโรง จำนวน 2 คน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโรงเรียนศูนย์ปางมะผ้า วิธีการศึกษาใช้การเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ตลอดจนการศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ข้อมูลทำไปพร้อม ๆ กับการรวบรวมข้อมูลเป็นเวลา 3 เดือน ใช้วิธีวิเคราะห์แบบอุปนัยและสรุปผลการวิจัยมาเสนอในรูปการพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษามีข้อค้นพบดังนี้

ก. ศักยภาพการดำเนินงานของกิจกรรมโครงการพิเศษเพื่อการพึ่งตนเอง

กิจกรรมโครงการพิเศษตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้งานต่าง ๆ เพื่อจะได้นำไปประกอบอาชีพได้ และเพื่อสร้างผลผลิตต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการบริโภคของนักเรียนขณะที่อยู่โรงเรียน นักเรียนทั้งหมดจำนวน 258 คน แยกเป็นนักเรียนที่อยู่ประจำจำนวน 151 คน กับนักเรียนที่ไป-กลับ จำนวน 107 คน ในขณะนั้นมี 8 งาน คือ 1) งานอาหาร 2) งานอาคาร 3) งานเกลือ 4) งานสหกรณ์ 5) งานไม้ผลหรือปู้ยหมัก 6) งานสวนข้าว 7) งานเกษตรกลาง 8) งานฟาร์มสัตว์

งานทั้งหมดมีศักยภาพและประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรทั้งในด้านพื้นที่ วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ การปลูกพืชแบบหมุนเวียนเพื่อให้ใช้พื้นที่ได้เต็มที่ การจัดครูเข้ารับผิดชอบงานต่าง ๆ ตามความสามารถ ประสบการณ์และความต้องการ แต่ในบางงานที่ต้องการความสามารถเฉพาะ ได้แก่ งานเกษตรและงานฟาร์มสัตว์ ยังขาดครูที่เหมาะสม ครูมีภาระงานมาก งานที่ครูทำแต่ละงานมีความสำคัญและความยากลำบากต่างกัน ครูจึงมักจะเปลี่ยนงานเสมอเมื่อมีครูย้ายหรือเริ่มต้นปีการศึกษา ทำให้การพัฒนางานขาดความต่อเนื่อง

ผลการดำเนินงานพบว่า สามารถจัดอาหารกลางวันให้นักเรียนทั้งหมดได้สองวันต่อสัปดาห์ และดูแลด้านอาหารให้นักเรียนที่อยู่ประจำได้รับประทานตลอดช่วงเรียนอยู่ที่นั่นได้ตามอัตภาพ สามารถดูแลบริเวณโรงเรียนได้สวยงาม สามารถผลิตเกลือได้เพียงพอกับความต้องการของชุมชน สามารถขยายทุนดำเนินงานของสหกรณ์ สำหรับงานสวนข้าว งานเกษตรกลาง งานไม้ผลและบึงหมัก และงานฟาร์มสัตว์ สามารถให้ผลผลิตได้เหมาะสมกับทรัพยากรและบุคลากรที่มี แต่ไม่เพียงพอกับการบริโภคของนักเรียนที่พักประจำ จำนวน 151 คน เนื่องจากมีพื้นที่น้อยเพียงประมาณ 7 ไร่ งานฟาร์มสัตว์มีปัญหาในด้านการขาดครูที่มีคุณวุฒิและขาดทุนดำเนินงานที่จะเลี้ยงสัตว์ครั้งละมาก ๆ อย่างไรก็ตามนักเรียนก็ได้รับความรู้ ทักษะกระบวนการ และมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน จากการที่ได้ปฏิบัติงานต่าง ๆ ในระดับที่น่าพอใจ

ข. ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการดำเนินงานโครงการมีดังนี้

1. การเป็นโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ
2. การเป็นหน่วยงานการศึกษาของรัฐ
3. คุณสมบัติของผู้บริหาร ได้แก่ ความเข้าใจและทัศนคติต่อหลักการพึ่งตนเอง การมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น ลักษณะการบริหารงาน และขยันและกำลังใจในการทำงาน
4. คุณสมบัติของครู ได้แก่ ทัศนคติต่องานการพึ่งตนเอง ความสามารถ และลักษณะการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู
5. คุณภาพของนักเรียน ได้แก่ ความพร้อมทางด้านร่างกาย ความรู้และทักษะในการทำงาน ความเต็มใจในการทำงาน
6. การสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ

ค. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพึ่งตนเองของนักเรียน พบว่ามีปัจจัยหลักดังนี้

1. คุณลักษณะของครู ได้แก่ ทักษะคติต่องานและนักเรียน แรงจูงใจในการทำงาน ภาระงาน สถานภาพสมรส และลักษณะการมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน
2. กิจกรรมโครงการพิเศษเพื่อการพึ่งตนเอง
3. กิจกรรมภายในบ้าน
4. กิจกรรมการเรียนการสอน
5. สภาพแวดล้อมในโรงเรียน

ปัจจัยเหล่านี้ทำให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะและทัศนคติที่ต่อการทำงาน มีทักษะทางสังคม ได้แก่ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะกระบวนการประชาธิปไตย เป็นต้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

Thesis Title: Special Project Activities for Self-Reliance
of Sun Pang Mapha School, Mae Hong Son Province

Author: Mr.Praiwan Buddharat

M.Ed. : Elementary Education

Examining Committee:

Lecturer Dr.Wirat	Waiyakul	Chairman
Lecturer Paiboon	U-panno	Member
Assist.Prof.Prasit	Malumpong	Member

Abstract

The purposes of this research were to find out the potentiality of the Special Project Activities for Self-Reliance and to investigate factors affecting the process of enhancing self-reliance of the project at Sun Pang Mapha School, Mae Hong Son Province. The population of the study included all 16 teachers, 258 students, 2 janitors and some other persons who involved in operating the project activities. The author employed participant and non-participant observations, formal and informal interviews to collect field data. Additionally, data from relevant documents were also gathered. Meanwhile the collected data were analyzed by analytic induction and descriptive analysis which lasted around three months. The major findings of this study were as follows:

A. The potential of the Special Project Activities for Self-Reliance.

The project's purposes were to provide students with occupational skills needed for their living and to produce foods and other products for their consumption during their stay at school. All students of the project school were divided into two groups; the first

group, 151 students, stayed and boarded at school throughout the year; the second groups, 107 students, came to school in the morning and went back home in the afternoon. At that time the project worked on eight different tasks, namely; 1) food production 2) building and grounds 3) salt production 4) cooperative activity 5) fruits growing and manure 6) rice farming 7) central agriculture 8) animal farming.

All tasks operated effectively in managing resources including land use, materials and equipments, and limited budget. Rotation of crops growing was implemented to maximize land use, teachers were assigned to the tasks according to their abilities, experiences and needs. In some other tasks that required special abilities such as agricultural work and animal farming were lack of qualified teachers. Most teachers had to work longer hours and they found that some tasks were less demanding than others so they were likely to change their tasks whenever there was a transfer or at the beginning of academic year. This caused discontinuity in improving the tasks.

The outcomes of the project activities included: Students had two meals of school lunch per week and all of them had enough food appropriate to their status throughout their stay; school grounds were looked after well and looked beautiful; salt production was enough for the community needs; fund for cooperative activity was increased. Rice farm, central agriculture, fruit-growing and manure, and animal farming could produce appropriate food and products, but not enough for the consumption of 151 students who boarded at school due to less production area with only about seven rai of land. Animal farming encountered the problem concerning unqualified teachers and

fund for raising a lot of animals at a time. However, most students earned process skills and knowledge, and good attitude towards working through practicing in different tasks at satisfactory level.

B. Factors found affecting the project operations:

1. Being the Royal Project school.
2. Being a government educational system unit.
3. Characteristics of the school administrators; understanding and attitude towards self-reliance school principle, good human relationships, administrative styles, working morale awareness.
4. Characteristics of teachers; attitude towards self-reliance project, abilities, and interactions among colleagues.
5. Students' capabilities; physical fitness, knowledge and skills in working, and willingness to work.
6. Promotions from other organizations.

C. Factors affecting students' self-reliance:

1. Teachers' characteristics; attitude towards working and students, motivation to work, work load, marital status, and how they interacted with students.
2. Special project activities.
3. After school activities.
4. Teaching and learning activities
5. School environments

All of these factors provided students with knowledge and skills, attitude towards work, social skills including working cooperatively with others, as well as the democratic process.